

Målnummer:	Ö82-88	Avdelning:	
Domsnummer:	SÖ269-90		
Avgörandedatum:	1990-06-20		
Rubrik:	Ett aktiebolag, som var dotterbolag till ett annat aktiebolag, lånade ut pengar till moderbolaget. Vid bedömning huruvida moderbolagets ekonomi när lånen lämnades var sådan att återbetalning inte kunde påräknas - och lånen därmed utgjorde förtäckt vinstutdelning - uppkommer frågor bl a om bevisbörd och beviskrav. 12 kap 1, 2 och 5 §§ aktiebolagslagen (1975:1385).		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none"> • 12 kap. 1 § aktiebolagslagen (1975:1385) • 12 kap. 2 § aktiebolagslagen (1975:1385) • 12 kap. 5 § aktiebolagslagen (1975:1385)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none"> • NJA 1951 s. 6 • NJA 1966 s. 475 • NJA 1976 s. 60 • NJA 1976 s. 618 • NJA 1980 s. 311		

REFERAT

I Nordanland AB:s vid Göteborgs TR anhängiga konkurs bevakade Quadrigarius AB, som då var i likvidation, genom likvidatorn, advokaten M.E., fordringar om sammanlagt betydande belopp som närmare framgår av det följande.

Anmärkning riktades mot bevakningen av konkursförvaltaren, jur kand A.L..

Förlikning avseende bevakningen kunde inte träffas, varför tvistefrågan hänsköts till rättens prövning.

TR:n (chefsrådmannen Wieselgren samt rådmännen Adrian, referent, och Ström) anförde i slutligt beslut d 20 nov 1986: Bakgrund. Quadrigarius hade tidigare firmanamnet Waso-Verken och var helägt dotterbolag till Nordanland AB. B.H. var styrelseledamot i Nordanland och hade rätt att ensam teckna bolagets firma. Han hade genom fullmakt från styrelsen i Waso-Verken rätt att ensam teckna även detta bolags firma. Under tiden d 18 nov 1981-d 16 mars 1982 lät B.H. vid fem tillfällen som lån från Waso-Verken till Nordanland föra över sammanlagt 11 657 772 kr. I en d 1 maj 1982 daterad handling betecknad ackordsöverenskommelse och undertecknad av B.H. som företrädare för båda bolagen angavs att Waso-Verken beviljade Nordanland ett ackord om 11 444 000 kr.

Nordanland försattes d 28 okt 1982 i konkurs vid TR:n.

Yrkanden. I konkursen har Quadrigarius på grund av de lämnade lånen bevakat en fordran om 11 390 350 kr 45 öre samt ränta dels enligt 4 § räntelagen

på 25 000 kr från d 18 nov 1981
på 964 550 kr från d 8 febr 1982
på 10 200 000 kr från d 15 febr 1982
på 388 000 kr från d 12 mars 1982
på 80 222 kr från d 16 mars 1982

allt till dagen för konkursbeslutet d 28 okt 1982, dels enligt 138 § KL (1921:225) på det bevakade kapitalbeloppet för tiden efter konkursbeslutet.

Konkursboet har under åberopande av ackordsöverenskommelsen bestritt att Waso-Verken har någon fordran i konkursen.

Quadrigarius har anfört följande alternativa grunder för att bolaget har en fordran i konkursen.

1. B.H. har gjort sig skyldig till trolöshet mot huvudman dels genom att från Waso-Verken till Nordanland låta utbetala lånebeloppen, dels genom att träffa ackordsöverenskommelsen.

2. Utbetalningarna från Waso-Verken till Nordanland innebar en förtäckt och olovlig vinstutdelning i strid mot 12 kap 1 och 2 §§ aktiebolagslagen eftersom Nordanland saknade återbetalningsförmåga då lånen gavs och det inte fanns någon fastställd balansräkning för det senaste räkenskapsåret. Beloppen skall därför enligt 5 § samma kapitel återbetalas.

3. B.H:s åtgärder att låta betala ut beloppen från Waso-Verken till Nordanland och att ingå ackordsöverenskommelsen innebar en otillbörlig fördel för Nordanland som ensam aktieägare i Waso-Verken till nackdel för Waso-Verken. B.H. överskred härigenom enligt 8 kap 13 § aktiebolagslagen sin befogenhet som företrädare för Waso-Verken, och han insåg detta såsom företrädare för Nordanland. Ackordsöverenskommelsen är därför enligt 8 kap 14 § aktiebolagslagen inte gällande mot Waso-Verken.

4. Ackordsöverenskommelsen skrevs under av B.H. sedan han hade fått den stucken i handen på sig och utan att han hade satt sig in i vad den innebar. Handlingen innebar inget ackord utan den har tillkommit enbart för att avskära eventuella nya aktieägare hos Waso-Verken från att genom detta bolag återkräva de utlånade beloppen. Omständigheterna vid tillkomsten av ackordsöverenskommelsen är sådana att det strider mot tro och heder att åberopa handlingen. Den är därför ogiltig enligt 33 § avtalslagen.

5. Ackordsöverenskommelsen ger ensidigt Nordanland fördelar utan motsvarande nytta för Waso-Verken. Den speglar ett ojämnt partsförhållande genom att den enbart tillgodoser Nordanlands intressen och inte alls Waso-Verkens intressen, och den ger härigenom ett oskäligt resultat. Överenskommelsen är därför oskälig med hänsyn till omständigheterna vid dess tillkomst och till dess innehåll och skall enligt 36 § avtalslagen lämnas utan avseende.

Konkursboet har genmält följande och har därvid hänfört sig till samma punktindelning.

1. Även om B.H. har gjort sig skyldig till trolöshet mot huvudman så kan ingen påföljd härför drabba Nordanland, som ju i egenskap av juridisk person inte kan göra sig skyldig till brott.

2. Lånen utgör inte något brott mot utbetalningsförbudet i aktiebolagslagen eftersom genom dessa koncernlån samtidigt har uppstått motsvarande fordringar. Det finns i aktiebolagslagen inget generellt förbud mot koncernlån. Den fordran som uppkom på Nordanland var inte värdelös eftersom Nordanland när lånen gavs hade återbetalningsförmåga. Dessutom har genom en giltig ackordsöverenskommelse lånen fallit bort.

Om rätten skulle finna att lånen har inneburit olovliga utbetalningar, och om det har uppkommit skada för någon, så får talan föras mot de bolagsorgan som har fattat eller verkställt besluten. De personer som senare har förvärvat Waso-Verkens/Quadrigarius aktier har vetat om utbetalningarna och kan inte i efterhand begära återbetalning. De har inte skadats av lånen. Den risk för

förlust som fordringsägarna i Waso-Verken löpte i samband med varje enskilt lån till Nordanland är bara en hypotetisk risk vilket inte är tillräckligt för att medföra återbetalningsskyldighet. Den omständigheten att en ordinarie bolagsstämma inte har fastställt balansräkningen gör inte vinstutdelningen olovlig. Det fanns vissa medel i Waso-Verken som var tillgängliga för utdelning.

3. 8 kap 14 § aktiebolagslagen ger Waso-Verken/Quadrigrarius möjlighet att vända sig mot B.H. men inte mot bolaget. B.H. har inte överskridit vare sig sin behörighet eller sin befogenhet när han lämnade lånen och ingick ackordsöverenskommelsen. 8 kap 13 § är en minoritetsskyddsregel. Nordanland ägde alla aktier i Waso-Verken, så bestämmelsen är inte tillämplig. Om bestämmelsen skulle finnas tillämplig, så har lånen inte inneburit någon fördel med motsvarande nackdel eftersom genom lånen uppkom motsvarande fordringar. Det har inte gjorts gällande att lånen skulle ha varit särskilt förmånliga. - Ackordet är ett avtal mellan ett moderbolag och ett dotterbolag. Den fördel som Nordanland kan ha fått motsvaras av den nackdel Nordanland har fått genom att aktierna i Waso-Verken minskat i värde i motsvarande mån. - Ackordsöverenskommelsen innebar dessutom ingen förmögenhetsöverföring eftersom fordringarna var utan värde med hänsyn till Nordanlands ekonomiska ställning vid tiden för överenskommelsen.

4. 33 § avtalslagen är inte tillämplig på ackordsöverenskommelsen eftersom B.H. handlade för båda bolagen och inget av dem därför kan ha blivit vilselett.

5. Ackordsöverenskommelsen är inte oskälig på ett sådant sätt att det leder till ogiltighet vare sig med hänsyn till innehållet eller omständigheterna vid dess tillkomst.

Skäl. Konkursboet har vitsordat skäligheten i och för sig av de kapital- och räntebelopp som Quadrigrarius har bevakat.

TR:n behandlar de olika grunderna i den ordning de har framställts.

1. Frågan om trolöshet mot huvudman

Enbart den omständigheten att B.H. skulle ha gjort sig skyldig till trolöshet mot huvudman gentemot Waso-Verken kan inte medföra att Nordanland blir betalningsskyldigt gentemot Quadrigrarius.

Vad Quadrigrarius har anfört under denna punkt kan alltså inte medföra att bevakningen godkänns.

2. Frågan om olovlig vinstutdelning

Enligt 12 kap 1 § 1 st aktiebolagslagen får utbetalning till aktieägarna av bolagets medel ske endast enligt - förutom några nu inte aktuella bestämmelser - samma lags bestämmelser för vinstutdelning.

Sådan utbetalning, s k förtäckt vinstutdelning, anses enligt doktrin och praxis föreligga om bolaget lämnar lån till en aktieägare vars ekonomi vid lånetillfället är sådan att återbetalning inte kan påräknas.

B.H. har hörts som vittne och uppgett: Hösten 1981 gick Nordanland med förlust. Man hade ont om likvida medel men kunde i stort sett betala räkningarna fram till årsskiftet. 1 jan-febr 1982 blev likviditeten successivt sämre, men ännu började inte de obetalda räkningarna att hoppa sig. Det skedde först i mars-april 1982. B.H. trodde emellertid fortfarande att allt skulle ordna sig eftersom han avsåg att "slå ihop" Waso-Verken och Nordanland och därigenom kunna utnyttja Waso-Verkens obeskattade medel till renovering av Nordanlands fastighetsbestånd. I april sade emellertid bankerna upp alla Nordanlands krediter på grund av att B.H. i tidningsartiklar hade förknippats med Göta Finans-härvan. Då insåg B.H. att Nordanland inte skulle klara av att betala tillbaka lånen.

Någon utredning som motsäger B.H:s uppgifter har inte lagts fram. TR:n finner därför inte bevisat att B.H. vid den sista låneutbetalningen - d 16 mars 1982 - eller tidigare insåg att Nordanlands ekonomi var sådan att återbetalning inte kunde påräknas. Lånen kan då inte betraktas som vinstutdelning, och någon återbetalning enligt 12 kap 5 § aktiebolagslagen blir inte aktuell.

3. Frågan om otillbörlig fördel för Nordanland till nackdel för Waso-Verken

En ställföreträdare för ett bolag får enligt 8 kap 13 § 1 st aktiebolagslagen inte företa någon åtgärd "som är ägnad att bereda otillbörlig fördel åt aktieägare eller annan till nackdel för bolaget eller annan aktieägare".

Bestämmelsen anges i lagens förarbeten vara ett uttryck för "principen om aktieägarnas likställighet" eller med andra ord att bolagsorganen är skyldiga att handla lojalt mot en aktieägarminoritet.

I förarbetena till den tidigare gällande aktiebolagslagen (NJA II 1945, s 448) anføres följande om den lagens motsvarighet till den nuvarande bestämmelsen: "Som exempel kan nämnas dotterbolags avtal med moderbolaget, varigenom detta vinner en fördel till nackdel för dotterbolaget och därmed för de aktieägare vilka icke såsom moderbolaget erhålla fördel av avtalet".

Waso-Verken var ett helägt dotterbolag till Nordanland, och någon aktieägarminoritet fanns alltså inte. Ackordsöverenskommelsen innebar därför inte något brott mot likställighetsprincipen, och någon tillämpning av 8 kap 14 § aktiebolagslagen kan då inte komma i fråga.

4. Frågan om stridande mot tro och heder

33 § avtalslagen avser rättshandlingar där en part har utnyttjat en situation till nackdel för en motpart, som inte klart har kunnat bedöma rättshandlingens innebörd och följder, eller som inte har varit medveten om vissa faktiska förhållanden.

I förevarande fall, där två juridiska personer har ingått avtal och därvid båda företräts av samma fysiska person, är 33 § avtalslagen inte tillämplig. Ackordsöverenskommelsen är alltså inte ogiltig enligt denna bestämmelse.

5. Frågan om giltighet enligt 36 § avtalslagen

Vad Quadrigarius har anfört utgör inte sådana omständigheter som gör 36 § avtalslagen tillämplig på ackordsöverenskommelsen.

TR:ns avgörande. Bevakningen avslås.

Quadrigarius anförde besvär i HovR:n för Västra Sverige och yrkade fastställelse av att Quadrigarius hade en fordran i Nordanland AB:s konkurs uppgående till vad Quadrigarius hade bevakat.

Konkursförvaltaren bestred ändring.

Under målets handläggning i HovR:n anmäldes att likvidationen av Quadrigarius hade hävts.

HovR:n (hovrättslagmannen Holmberg, hovrättsråden Lindquist, referent, och Josefson samt adj led Sandin) anförde i slutligt beslut d 18 dec 1987 bla: Quadrigarius har i HovR:n frånträtt vad som vid TR:n har anförts om trolöshet mot huvudman (grund 1) och om att B.H. har överträtt sina befogenheter enligt 8 kap 13 § aktiebolagslagen (grund 3). Quadrigarius har i övrigt vidhållit sina vid TR:n åberopade grunder (2, 4 och 5) och parterna har i HovR:n utvecklat sin talan i anslutning till dessa på i huvudsak samma sätt som har angetts i TR:ns beslut.

Beloppet 11 657 772 kr överfördes som lån från Waso-Verken till Nordanland med 25 000 kr d 18 nov 1981 och med återstoden i fyra betalningar under tiden febr-d 16 mars 1982. Quadrigarius har hävdad att betalningarna är att bedöma som förtäckt och olovlig vinstutdelning till Nordanland, att Nordanland enligt de tvingande bestämmelserna i 12 kap 5 § aktiebolagslagen är skyldigt att återbära det bevakade beloppet och att ackordsöverenskommelsen inte inverkar på denna återbäringskyldighet.

Nordanland har inte gjort sannolikt att Nordanlands ställning när Nordanland uppbar lånebeloppen var sådan att återbetalning av lånet kunde påräknas. Lånet är därför att anse som vinstutdelning från Waso-Verken till Nordanland.

Av Waso-Verkens räkenskaper framgår att det i vart fall under år 1982, då belopp överstigande det bevakade beloppet utbetalades, inte fanns något nämnvärt utrymme för lagenlig vinstutdelning från Waso-Verken till Nordanland, som ägde aktierna i Waso-Verken. Nordanland blev därför enligt 12 kap 5 § aktiebolagslagen skyldigt att återbära ett belopp som i vart fall uppgår till det bevakade beloppet.

Vid angivna förhållanden var Nordanland före konkursbeslutet, oberoende av det som ackordsöverenskommelse betecknade avtalet, skyldigt att återbetala beloppen jämte ränta.

Anmärkningen mot bevakningen skall således ogillas.

Med ändring av TR:ns beslut i huvudsaken ogillar HovR:n anmärkningen mot Quadrigarius' bevakning.

Konkursförvaltaren (ombud jur kand K.E.) anförde besvär och yrkade att HD med ändring av HovR:ns beslut måtte fastställa TR:ns beslut.

Quadrigarius (ombud advokaten M.E.) bestred ändring.

Målet avgjordes efter föredragning och muntligt förhör.

HD (JustR:n Nyman, Bengtsson, Gregow, referent, Svensson och Törnell) fattade följande slutliga beslut:

Skäl.

I TR:ns och HovR:ns beslut anges att Quadrigarius' motpart i målet är Nordanlands konkursbo. Motpartens talan måste emellertid - i enlighet med vad som gäller beträffande tvister angående bevakade fordringar i konkurs - anses i realiteten ha förts av förvaltaren i konkursen. I enlighet härmed får också besvärstalan i HD anses förd av konkursförvaltaren.

Av handlingarna i målet framgår följande. Det av Quadrigarius i konkursen bevakade fordringsbeloppet på 11 390 350 kr utgörs av lån, som Waso-Verken AB - vilken var Quadrigarius' tidigare firma - lämnat Nordanland fram till d 16 mars 1982. Genom en d 1 maj 1982 dagtecknad handling, betecknad ackordsöverenskommelse, beviljade Waso-Verken Nordanland ett ackord om 11 444 000 kr; innebörden av överenskommelsen är uppenbarligen att Waso-Verken avstod från sin fordran på nämnda belopp. Vid tiden för lånens lämnande och upprättandet av ackordsöverenskommelsen var Waso-Verken ett av Nordanland helägt dotterbolag. B.H. var styrelseledamot i Nordanland och hade rätt att ensam teckna bolagets firma. På grund av fullmakt från styrelsen i Waso-Verken hade han även rätt att ensam teckna detta bolags firma. Nordanlands verksamhet bestod främst i fastighetsförvaltning. Nordanland försattes i konkurs d 28 okt 1982.

Förvaltaren har till stöd för sin anmärkning mot Quadrigarius' bevakning i Nordanlands konkurs åberopat att fordringen bortfallit genom

ackordsöverenskommelsen. Quadrigarius har häremot gjort gällande att ackordsöverenskommelsen är ogiltig eftersom lånet utgjort en förtäckt och olovlig vinstutdelning, i följd varav Nordanland är återbetalningsskyldigt enligt den tvingande bestämmelsen i 12 kap 5 § aktiebolagslagen. Till stöd för sitt påstående härom har Quadrigarius åberopat att Nordanland då lånen gavs saknade förmåga att återbetala medlen samt att det vid utbetalningstillfällena inte fanns några utdelningsbara medel i Waso-Verken. Konkursförvaltaren har för sin del hävdat att Nordanland vid lånetillfällena hade förmåga att återbetala lånen. För det fall att olovlig vinstutdelning skulle anses föreligga har förvaltaren gjort gällande dels att Nordanland likväl inte varit skyldigt att återbära de uppburna beloppen, eftersom Nordanland varken insåg eller borde ha insett att de fordringar Waso-Verken erhöll var osäkra, dels att Quadrigarius är förhindrat att rikta återkrav mot konkursboet, eftersom de personer som sedermera av Nordanland förvärvade aktierna i Waso-Verken kände till de nu aktuella transaktionerna.

Quadrigarius har även gjort gällande att ackordsöverenskommelsen är ogiltig enligt 33 § avtalslagen, då det skulle strida mot tro och heder att åberopa den, samt att överenskommelsen är oskäligen och därför bör lämnas utan avseende enligt 36 § avtalslagen. Förvaltaren har bestritt att grund för sådan ogiltighet eller oskälighet föreligger.

Konkursförvaltaren har gjort gällande att det ankommer på Quadrigarius att styrka sitt påstående att Nordanland då lånen gavs saknade förmåga att återbetala lånen. Quadrigarius har för sin del hävdat att det är förvaltaren som har att förebringa bevisning om att Nordanlands ställning vid lånetillfällena var sådan att återbetalning kunde påräknas.

Såsom domstolarna utgått från får lån, som ett aktiebolag lämnar aktieägare, anses utgöra förtäckt vinstutdelning, om aktieägarens ekonomi vid lånetillfället är sådan att återbetalning inte kan påräknas. Vid bedömning av om ackordsöverenskommelsen är ogiltig på grund av att lånen innebar olovlig vinstutdelning är det därför i första hand av betydelse huruvida Nordanland, när lånen lämnades, hade så svag ekonomi att det inte kunde påräknas att lånen skulle återbetalas. Enligt allmänna bevisgrundsatsen, som det saknas anledning att frångå i detta fall, får det anses vara Quadrigarius' sak att styrka sitt påstående härom.

Vid bedömning av Nordanlands betalningsförmåga kan först anmärkas följande. Det bevakade lånebeloppet motsvarar, efter visst avdrag, belopp som utbetalats från Waso-Verken till Nordanland enligt följande: 25 000 kr d 18 nov 1981, 964 550 kr d 8 febr 1982, 10 200 000 kr d 15 febr 1982, 388 000 kr d 12 mars 1982 och 8 222 kr d 16 mars 1982. Beloppen om 25 000 kr och 964 550 kr utgjorde från början köpeskillning - handpenning respektive återstående kontant del utöver lån - för en hyresfastighet, som Nordanland sålde till Waso-Verken d 18 nov 1981. Köpeavtalet blev emellertid ogiltigt till följd av att Waso-Verken inte fullföljde köpet i fråga om förvärvstillstånd inom föreskriven tid. Nämda belopp har därför övergått till att utgöra en Nordanlands låneskuld till Waso-Verken först när tiden för köpets fullföljande utgick, vilket synes ha varit i mitten av febr 1982. Av det nu sagda följer att bedömningen av Nordanlands förmåga att återbetala lånen skall avse tiden från mitten av febr till mitten av mars 1982. Det bör nämnas att någon säkerhet inte ställdes för lånen.

Utredningen i målet rörande Nordanlands betalningsförmåga vid nämnda tid utgörs främst av den tidigare nämnda såsom ackordsöverenskommelse betecknade handlingen, balansräkning i Nordanland per d 31 aug 1982 och två skrivelser från ackordscentralen för Västra Sverige till M.E. i okt 1986 angående tillgångar och skulder i Nordanlands konkurs samt de uppgifter som lämnats av B.H., vilken hörts på nytt i HD.

Av B.H:s uppgifter framgår att Nordanland, sedan bankkrediterna sagts upp i april 1982, saknade möjlighet att återbetala lånen från Waso-Verken. Detta vinner också stöd av ackordsöverenskommelsen. I denna - som undertecknats

av B.H. som företrädare för såväl Waso-Verken som Nordanland - angavs som skäl för eftergiften att skulden till Waso-Verken "ej kommer att kunna regleras p g a Nordanlands ekonomiska ställning". Av utredningen i målet framgår visserligen att handlingen, som är daterad d 1 maj 1982, upprättats några månader senare, men det förhållandet att uppgifterna hänförts till nämnda tidpunkt talar för att Nordanland redan då saknade förmåga att återbetala lånen.

När det gäller Nordanlands ekonomiska ställning vid tiden från mitten av febr till mitten av mars 1982 kan anmärkas att i målet inte har åberopats några räkenskapshandlingar som hänför sig till denna period eller tiden dessförinnan. Eftersom uppgifter saknas om vilka transaktioner som företagits efter nämnda tid, är balansräkningen per d 31 aug 1982 av begränsad betydelse. Det förtjänar dock nämnas att Nordanlands tillgångar sistnämnda dag uppgick till 15,8 milj kr och dess skulder till 24,4 milj kr. Om även lånen från Waso-Verken medräknas, uppgick underskottet till 20,0 milj kr. Tillgångarna utgjordes främst av tre fastigheter, upptagna till cirka 12 milj kr; dessa synes ha inbringat ett lägre belopp i konkursen. Av skulderna var långfristiga skulder upptagna till 21,4 milj kr, varav inteckningslån på 13,8 milj kr. - Ackordscentralens skrivelser utvisar att behållningen i konkursen d 30 juni 1986, sedan borgenärer med säkerhet i fastigheter och tomträtt fått betalt så långt säkerheterna räckte, uppgick till 2,1 milj kr. Sedan betalning utgått till förmånsberättigade skatte- och lönefordringar, återstod 1,6 milj kr. De oprioriterade skulderna uppgick samtidigt till 17,9 milj kr; härvid har inte medräknats lånen från Waso-Verken.

B.H., vars uppgifter i HD i huvudsak överensstämmer med vad han uppgett i TR:n, har som skäl för sin uppfattning att Nordanland vid lånetillfällena hade förmåga att återbetala medlen förklarat att bolagets fastigheter kunde förväntas stiga i värde och därför senare kunde säljas med vinst. Han har också uppgett att Nordanland hade möjlighet att låna ytterligare medel av Waso-Verken och att han betraktade de båda bolagen som en enhet.

Det är tydligt att värdet av Nordanlands tillgångar, vilka i allt väsentligt synes ha utgjorts av bolagets fastigheter, vid tiden för lånens lämnande avsevärt understeg bolagets skulder, i synnerhet vid bortseende från aktierna i Waso-Verken. Vid bedömning av Nordanlands förmåga att fullgöra sin återbetalningsskyldighet saknar det betydelse att B.H. som företrädare för Nordanland eller Waso-Verken betraktade bolagen som en enhet samt att han på grund av sin ställning hade möjlighet att överföra ytterligare medel från Waso-Verken till Nordanland; härigenom skulle ju låneskulden öka ytterligare.

Av B.H:s egna uppgifter framgår att hans uppfattning beträffande Nordanlands återbetalningsförmåga grundades främst på att, i fall återbetalning över huvud taget aktualiserades, detta skulle ske först i en framtid då Nordanlands fastigheter renoverats och avsevärt ökat i värde. Detta förutsatte uppenbarligen i sin tur - förutom att inte andra komplikationer tillstötte - att Nordanland kunde betala räntor och andra löpande utgifter samt att bolaget inte krävdes på större kapitalbelopp. B.H:s berättelse utvisar emellertid att bolaget vid den aktuella tiden hade svårigheter att med egna medel klara av redan löpande utgifter; det kan anmärkas att de i målet aktuella lånemedlen - utöver beloppet om 10,2 milj kr som gick åt för att betala aktierna i Waso-Verken - användes till att betala löpande kostnader. Utredningen får också anses visa att det förelåg stor risk för att seriösa kreditgivare på sätt som kort därefter skedde skulle säga upp sina krediter med följd att bolaget blev satt ur stånd att fullgöra även löpande betalningar.

Det anförda innebär - vilket B.H. borde ha insett - att Nordanlands ekonomiska ställning redan i febr 1982 var så bräcklig att Waso-Verkens fordringar med anledning av lånen redan från början måste anses ha varit praktiskt taget värdelösa. Lånen har alltså inneburit förtäckt vinstutdelning från Waso-Verken. Quadrigarius har obestritt uppgett att medel för vinstutdelning saknats enligt

Waso-Verkens räkenskaper. Lånen har därför lämnats i strid med 12 kap 1 och 2 §§ aktiebolagslagen.

Konkursförvaltaren har som nämnts också invänt att Quadrigarius är förhindrat att kräva återbetalning, eftersom de som av Nordanland förvärvade aktierna i Waso-Verken kände till de ifrågavarande transaktionerna. Någon närmare utredning härom har emellertid inte förebragts. Invändningen kan redan med hänsyn härtill inte vinna beaktande.

På grund av det anförda har Nordanland enligt 12 kap 5 § aktiebolagslagen varit skyldigt att återbetala lånebeloppen. Konkursförvaltarens anmärkning mot bevakningen skall därför, såsom HovR:n funnit, ogillas.

HD:s avgörande. HD fastställer det slut vartill HovR:n kommit.

Sökord: Aktiebolag; Bevakning i konkurs; Bevisbörda; Beviskrav; Dotterbolag; Förtäckt vinstutdelning; Moderbolag; Vinstutdelning

Litteratur:
